

Pavlos, Mitropolit de Sisáni și Siátista

**Omul care nu este smerit
nu poate iubi
SFÂNTUL IACOV ȚALIKIS
așa cum l-am cunoscut**

Traducere din limba neogreacă de
Constantin Emanuel DUMITRU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului TEOFAN,
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA

Iași, 2020

Sfântul Iacov Țalakis
(1920-1991)

Cuprins

Cuvânt înainte la ediția românească	7
Cuvânt înainte	11
Prima întâlnire	19
Câteva cuvinte despre copilăria Părintelui Iacov	37
La Mănăstirea Cuviosului David	41
Harismele Sfântului Iacov	51
Un om plin de bunătate, un om al smereniei și al iubirii	51
Știa să aline oamenii și să le dea nădejde	62
Văzător cu duhul și înainte văzător	69
Grija Sfântului Iacov pentru tineri	85
Viața harică	91
Problemele de sănătate și războiul cu demonii	107
Părintele Iacov „Iertați-mă!”. Întâlnirea cu Patriarhul Bartolomeu	121

Adormirea Părintelui Iacov	127
În loc de epilog	139
Anexă	151

Harismele Sfântului Iacov

Un om plin de bunătate, un om al smereniei și al iubirii

Puteai recunoaște prezența harului lui Dumnezeu în fiecare aspect al vieții Părintelui Iacov. Din felul în care citea pericopele Scripturii în biserică, din felul în care slujea simțea că trăiește ceea ce făcea! Din felul în care îți dădea o povață, din felul în care vorbea cu oamenii.

Unul dintre primele lucruri pe care le puteai observa la el era această bunătate nețărnută cu care te întâmpina întotdeauna (chiar de fiecare dată, fără excepție!). Să vă dau un exemplu simplu, dar sugestiv:

Taximetrul care m-a dus prima dată la mănăstire mergea frecvent la Părintele. Fiicei sale mai mari îi plăcea chiar să cânte la strună, așa că mergeau împreună și la slujbele mănăstirii. Odată, domnul Thanasis s-a dus la mănăstire împreună cu familia lui. Ieșind de la Vecernie, i-a zis Părintelui Serafim:

– Părinte, să mergem la Părintele Iacov să luăm binecuvântare?

Iritat, Părintele Serafim i-a zis: „Domnul Thanasis, sunteți de-ai casei! Părintele a ieșit ieri din spital, abia ce s-a întors la mănăstire, nu-l lăsați un pic să se liniștească?”.

– Iertare, Părinte, mii de scuze, nu știam asta. Pentru numele lui Dumnezeu! Nu vrem să-l oboșim. O să plecăm acum și-l vedem altă dată pe Părintele.

S-au îndreptat deci spre ieșire, dar când au ajuns la mașină, l-au văzut în fața lor pe Părintele Iacov, care îi aștepta:

– Ce faceți, dragilor? Am venit să vă văd, să vă zic la revedere.

Nu îl înștiințase nimeni! Era unul dintre lucrurile pe care Părintele le știa fără să i le fi spus nimeni. Era unul dintre momentele în care vedeai iubirea sa fără margini: în pofida stării de extenuare în care se afla în urma ieșirii din spital, nu a vrut să lase oamenii să plece fără un cuvânt bun, fără să fi avut parte de câteva cuvinte rostite cu blândețe.

Chiar dacă cineva nu l-ar fi cunoscut pe Părintele Iacov, primele manifestări pe care le constata

atunci când îl întâlnea prima dată erau smerenia și dragostea lui. Am amintit mai sus ce impresie i-a făcut Părintelui Gheorghios Kapsanis atunci când l-a vizitat prima oară. Era plin de smerenie și de iubire! Și, bineînțeles, nu ar fi putut fi altfel fiindcă nu există iubire fără smerenie – omul care nu este smerit nu poate iubi.

Smerenia lui se manifesta în fiecare aspect al vieții. Niciodată când am slujit împreună (și au fost nenumărate momente în care am fost împreună-slujitori) nu a primit invitația mea de a trece înaintea mea în soborul de slujbă. Niciodată nu a vorbit de la amvon, niciodată nu a predicat. Nu voia să iasă în evidență. Vorbea, desigur, cu credincioșii, întotdeauna după Sfânta Liturghie, dar și acolo cuvintele sale aveau o reținere și o smerenie pe care le puteai distinge cu ușurință.

O altă formă de manifestare a smereniei sale era deosebitul discernământ pe care îl arăta la trapeza mănăstirii. La Mănăstirea Sfântului David există tradiția să se consume carne la masă (în alte mănăstiri nu se obișnuiește acest lucru). Dacă i se punea deci puțină carne în farfurie, Părintele Iacov nu refuza, dar puțin după aceea,

stând lângă el, vedeai cum lua o bucățică de carne de pe farfuria lui și o punea ușor pe a ta.

– Dar, Părinte..., încercai tu să te opui.

– Nu Îl mâhni pe Iisus!, îți tăia Părintele vorba înaintea să apuci să mai zici altceva.

După puțin timp, lua și restul de carne care îi mai rămăsese pe farfurie și o punea în farfuria altcuiva.

– Dar, Părinte..., apuca să zică și acela.

– Nu Îl mâhni pe Iisus! Nu Îl mâhni pe Iisus!, îl întrerupea Părintele Iacov, ceea ce însemna „fă ascultare, fă ascultare!”. Fiindcă asta voia să spună, că Domnul Iisus este mâhnit de neascultare. În acest fel, prin acest discernământ, Părintele nu mânca carne aproape niciodată. Cu alte cuvinte, fără să facă pe smeritul și pe marele postitor, se abținea să mănânce carne. Și, pe când celorlalți le lăsa impresia că și el consumă carne, cei care erau în apropierea lui vedeau că de fapt nu se întâmpla așa ceva. Nu a zis niciodată: „Mie să nu îmi puneți carne în farfurie!”. Întotdeauna o lua de pe propria-i farfurie și ți-o dădea ție ca pe un dar. În realitate făcea aceasta ca să nu mănânce el și ca să nu se vadă că nu a mâncat. Și dacă încercai

să te opui...: „Nu Îl mârni pe Iisus, nu Îl mârni pe Iisus!”.

Și acum, când mă gândesc la asta, realizez că și din această formulare reieșea smerenia lui: nu folosea îndemnul „fă ascultare!”, care îl aduce în centrul atenției pe cel care spune aceasta, ci folosea cuvintele „nu Îl mârni pe Iisus!”, retrăgând propria-i persoană din îndemnul respectiv și aducând în mintea ascultătorului Persoana Mântuitorului.

Cu o astfel de smerenie și dragoste îi întâmpina Părintele Iacov pe cei care vizitau mănăstirea. Și relaționarea sa cu aceștia era imediată și plină de căldură. Se îngrijea el însuși de ei (ca de altfel și ceilalți părinți ai mănăstirii) și îi cuprindea în îmbrățișarea plină de delicatețe și căldură a inimii sale din prima clipă. Conform tradiției patristice, le oferea celorlalți odihnă trupească și apoi găsea timp și o modalitate de a-i odihni și sufletește. Ușor-ușor îți dădeai seama că acest om era deosebit. Și era deosebit fără să facă ceva care să-l facă deosebit.

Cu timpul, Părintele vedea cum la mănăstire veneau din ce în ce mai mulți oameni. Nu veneau

doar locuitori din zonele dimprejur, ci și vizitatori de departe. Și împreună cu oamenii simpli veneau și oameni cu funcții importante sau persoane cu o anumită poziție socială: episcopi, profesori universitari, medici renumiți, avocați cunoscuți, juriști de la Curtea de Casație și mulți alții. Și Părintele îmi spunea:

– Părinte, ce găesc la mine, Iacov cel de lut? De ce vin la mine, care n-am carte, atâția oameni de știință?

Și vedeai că ceea ce spunea credea. Nedumerirea sa era sinceră și neprefăcută. Niciodată nu s-a mândrit cu mulțimea de oameni care veneau să-l vadă, nici cu persoanele înalte care îl vizitau. Niciodată nu s-a trufit cu calitatea sa de a fi alături de oameni și de a le rezolva problemele, de a-i odihni. Niciodată nu s-a mândrit că oamenii plecau de la mănăstire schimbați, odihniți, plini de însuflețire. Niciodată nu i-a privit pe fiii săi duhovnicești ca pe o proprietate a sa. Nu a vrut să aibă adepti fiindcă era Părinte. Pe toate le atribuia lui Dumnezeu, Preasfintei Sale Maici și Sfântului David.

Iubirea de care dispunea era faptul esențial pe care îl simțeați la spovedanie. Cu toate că nu

I-am avut în chip nemijlocit ca duhovnic, am vorbit însă împreună de foarte multe ori despre aspecte legate de spovedanie fiindcă, fiind și eu duhovnic, i-am cerut încă din tinerețe sfatul în probleme legate de Taina Pocăinței. Dincolo de asta, știam de la oamenii care mergeau și se spovedeau la Părintele cât de măreață era atitudinea sa ca duhovnic.

Cel care mergea să se spovedească la Părintele Iacov se simțea înconjurat de iubirea sa. Și totodată simțea și minunata lui smerenie. Spunea continuu cât de păcătos este el însuși și cât de groaznice sunt păcatele pe care le-a făcut. Și dacă nu l-ai fi cunoscut, ai fi putut să te întrebi: „Dar bine, omul acesta a ajuns călugăr cu atâtea păcate pe care zice că le-a făcut?”. Însă smerenia și frângerea inimii sale te ajutau să-ți deschizi inima și să vorbești. Simțeau că ai în fața ta un om care are toată smerenia din lume, astfel încât efortul pe care era nevoie să-l faci pentru a-ți înfățișa cele mai întinate laturi ale sufletului tău devenea mai ușor. Așa simțeau și în felul acesta te puteai deschide. Propria sa smerenie o înlesnea pe a ta. Dar era o smerenie adevărată, nu un artificiu. Uneori se pleca la pământ atunci când spovedea

pe cineva. Îngenunchea și atingea pământul cu fruntea. Și așa, îngenuncheat, asculta mărturisirea omului.

Iubirea sa era însoțită, așa cum este firesc, și de o mare îngăduință și mărinimie. Nu exista ceva ce să-i fi mărturisit Părintelui Iacov și acesta să te facă să-ți fie rușine pentru ceea ce ai spus. Și aceasta se vedea din modul în care continua să se raporteze la tine atât în acel moment, cât și ulterior, când îl mai vizitai. Te privea cu aceeași bunătate și dragoste pe care o avea față de tine întotdeauna. Mergeai cu o anumită rețineră și plin de rușine pentru ceea ce îți aminteai că i-ai spus, dar modul în care el te îmbrățișa nu lăsa loc niciunei bănuieli că ceea ce ai spus l-ar fi influențat câtuși de puțin. Atitudinea sa era starea de bucurie! În inima sa nu avea decât bucurie pentru faptul că te-ai mărturisit și ai scăpat de ceea ce te ținea întinat și păcătos. Niciodată nu s-a purtat cu asprime cu fiii săi duhovnicești, nu a descurajat pe nimeni. Avea adâncă iubire de oameni în inima sa și aceasta se reflecta pe chipul său și în felul în care vorbea. Știa întotdeauna cum să se îngrijească de oameni, cum să găsească pentru ei mijloacele potrivite de tămăduire, fără să-i rănească sau să-i facă să se simtă rău.

Și după ce-i vedeai iubirea, îngăduința și mărinimia lui, te surprindea uriașa lui smerenie: „Cine sunt eu, să vină oamenii și să-mi spună atâtea lucruri despre ei înșiși?”, spunea în mod repetat.

Smerenia sa era ceva ce avea pur și simplu din fire. Era ceva ce cultivase cu deosebire pe parcursul vieții sale. A trecut prin greutăți – vom vorbi despre acestea mai târziu. Dar și mai de vreme am amintit că fusese necăjit de un călugăr în primii ani ai vieții sale în mănăstire. A fost necăjit mult. Dar a arătat o imensă răbdare în fața comportamentului dificil al fratelui său. Și de aceea se întreba: „În ce stare e oare sufletul acela?”. Și, așa cum am spus deja, a întrebat și a primit răspunsul. Și a continuat să-l pomenească pe acel frate, să-i aprindă lumânare și să păstreze în sufletul său aprinsă flacăra iubirii pentru el.

Cu toată această iubire și smerenie, Părintele putea să mute munții din loc, adică să înrâurească viețile oamenilor, să le atingă sufletele și să-i facă să se schimbe. Fiindcă schimbarea oamenilor este cu adevărat marea minune. Aceasta le este foarte greu lor: să-și schimbe viața. El îi făcea deci să înțeleagă că viața în pocăință este viața adevărată și realizabilă și oamenii primeau putere

prin cuvintele și prin personalitatea lui și înain-tau pe cale – își schimbau viața.

Totodată, avea nevinovăție, bunătate și curăție a inimii. Deseori, mulți chiar interpretau greșit această nevinovăție a sa și o considerau naivitate și ușurătate a minții. Însă Părintele Iacov nu era naiv. Era [curat la inimă și] plin de bunătate. Probabil moștenise această curăție din familie și de la mama sa, despre care ne spune că era o femeie de mare curăție sufletească. Această curăție era și rodul smereniei – iată cum iarăși smerenia este temelie! Părintele nu a crezut niciodată despre el însuși că este pasămite cineva. Și când vedea lumea venind în număr mare la mănăstire, toate le pune pe seama Sfântului David. Chiar în ultimul an al vieții sale, văzând câtă lume venise la hramul mănăstirii, mi-a zis: „Ai văzut, dragul meu, cât de mare este Sfântul nostru? Ai văzut câtă lume vine și i se închină? Ai văzut ce Sfânt însemnat avem?”. Nici o clipă nu i-a trecut prin gând, nici măcar atunci, la sfârșitul vieții sale, că renumele său atrăgea oamenii, că toată acea lume venise și pentru el.